

Arkady Kubickiego

Po czternastu latach zmagania remontowych Arkady Kubickiego – budowla usytuowana na skarpie od wschodniej strony Zamku Królewskiego w Warszawie i integralnie z zamkiem związana – udostępnione zostały do zwiedzania. Podczas uroczystości oficjalnego otwarcia Arkad w kwietniu br. prof. Andrzej Rottermund, dyrektor warszawskiego Zamku Królewskiego, m.in. powiedział:

przekształcenie warszawskiego zamku. Zamierzenia tego nie udało się jednak zrealizować. Z dużą determinacją powrócono do niego w dobie Królestwa Kongresowego, kiedy to zamek miał być rezydencją cara i króla Polski oraz siedzibą Sejmu. W tym celu w 1817 r. zorganizowany został konkurs na przebudowę zamku, w wyniku którego do realizacji przyjęto projekt architekta Jakuba

na na wbitych w ziemię palach, łączyła górny ogród zamkowy z dolnym, kryjąc biegnącą wzdłuż skarpy publiczną ulicę, której poziom wyznaczony został na wysokości fali powodziowej z 1816 r.

Po klęsce powstania listopadowego zamek stracił swój dotychczasowy status – przestał pełnić funkcję rezydencji królewskiej i miejsca zgromadzeń sejmowych. Arkady zajął

ekspertyzy techniczne i przegląd obiektu wykonano na przełomie 1993 i 1994 r. Prace budowlane i wzmocnienie skarpy rozpoczęto w 1995 r. Płynność ich przebiegu co pewien czas zakłócały kłopoty finansowe, ale finał uwieńczony został sukcesem – 1 kwietnia mieszkańcy Warszawy i odwiedzający stolicę goście mogli obejrzeć wybitne dzieło Jakuba Kubickiego, wzbogacenie twórczą inwencją współczes-

1. Oficyna Tarasowa widoczna na obrazie Bernarda Bellotta zw. Canaletto „Widok Warszawy od strony Pragi” (fragment), 1770 r. (w zbiorach Zamku Królewskiego w Warszawie)

2. Arkady na litografii Carla Wilhelma Ullricha, „Zamek Królewski od strony Wisły”, ok. 1840 r. (w zbiorach Muzeum Historycznego m.st. Warszawy)

3. Widok obecny fragmentu Arkad od strony „Pałacu pod Blachą”

(1 – fot. Andrzej Ring i Bartosz Tropiło, 2 – reprodukcja wg: Irena Tessaro-Kosimowa, „Warszawa w starych albumach”, Warszawa 1978, il. 22, 3 – fot. Jan Łoziński)

„Przed czternastoma laty stanęliśmy przed ogromnym wyzwaniem. Zadaniem naszym było nie tylko odnowienie Arkad, ale przede wszystkim zabezpieczenie skarpy zamkowej, dawnych, ukrytych pod ziemią relikwów muru obronnego oraz zachowanie struktury budynku oficyny zamkowej z połowy XVIII w.”.

Przypomnijmy, że od bardzo dawna usiłowano pokonać zagrożenia wynikające z usytuowania zamku na skarpie, do której podnóża dochodził nurt Wisły. Budowano rozmaite ostrogi i sztuczne nasypy. Na początku XVII w. stał tu mur długości 160 cm, wzniesiony na wzór włoskich fortyfikacji. Potem, w 1740 r. zbudowano ponad 200-metrowy budynek magazynowy, tzw. Sklepy Dawne, którego konstrukcja miała także wzmocnić skarpe. W latach 1765-1767 do Sklepów Dawnych dodano piętro i przekształcono je na budynek mieszkalny, tzw. Oficynę Tarasową lub Wielką. Piętro (Stancje Górne) przeznaczone zostało dla dworzana, a parter (Stancje Dolne) dla służby dworskiej. Niestety, dwie duże powodzie – w 1813 i 1816 r. – spowodowały tak dotkliwe zniszczenia w Oficynie Tarasowej, że zdecydowano o jej rozbiórce.

Już wcześniej, zaraz po wstąpieniu na tron Stanisława Augusta w 1764 r., planowano zakrojone na wielką skalę

Kubickiego, generalnego intendentu budowli królewskich przy Komisji Nadzoru Budowli Korony. Częścią projektu były zbudowane na miejscu Oficyny Tarasowej Arkady i tylko tę część udało się Kubickiemu zrealizować; na inne prace zabrakło w kasie Królestwa Kongresowego funduszy.

Była to parterowa budowla długości 195 m i szerokości 9,5 m, złożona z siedmiu ażurowych arkad. Na środku, od strony wschodniej umieszczono monumentalne schody, prowadzące na taras, na którym posadzono drzewa oraz krzewy ozdobne. Taras, o powierzchni 195 x 24 cm, stanowił obszerne miejsce spacerowe z widokiem na Wisłę i prawobrzeżną część Warszawy. Zaprojektowana przez Kubickiego budowla, ustawi-

Pułk Zbiorowo-Liniowy Kozaków Kubańskich, zamurowano otwartą przestrzeń arkad i w powstałej w ten sposób zamkniętej budowli urządzono stajnię i koszary. W 1918 r., po odzyskaniu przez Polskę niepodległości Arkady nadal były użytkowane przez wojsko; stacjonowała tu przyboczna straż prezydenta. Drugą wojnę światową budowla przetrwała bez zniszczeń i aż do lat osiemdziesiątych XX w. ponownie służyła wojsku.

Zamek Królewski odzyskał Arkady dopiero na początku lat dziewięćdziesiątych; pierwsze

nego architekta – Stanisława Fiszera, bo to on właśnie jest autorem obecnej adaptacji wnętrza Arkad.

Stanisław Fiszer podszedł do budowli Kubickiego z wielkim pietyzmem. Każdy zaprojektowany nowy detal podporządkował architekturze Arkad, ale jednocześnie każda kłamka, balustrada czy portal jest samodzielnym twórczym dziełem. Najdrobniejszy nowy szczegół wykonany został z niezwykłą starannością i mistrzostwem. Zdjęcia Arkad Kubickiego w nowej adaptacji autorstwa Stanisława Fiszera zamieszczone są na s. IV okładki.

Główną funkcją odbudowanych Arkad ma być obsługa ruchu turystycznego (wejście do zamku, bary), mają się tu także odbywać koncerty, spektakle, wystawy. □

Arkady Kubickiego – Zamek Królewski w Warszawie, zwiedzanie
poniedziałek-sobota w godz. 10.00-18.00, niedziela w godz.
11.00-18.00.